

Lietuvos ir Japonijos ryšių plėtrai erdvės nestinga

Politika :: Tokijas vis daugiau dėmesio skiria Rytų ir Vidurio Europai

DOVYDAS PAKIRŽIS
dovydas.pakirzis@versloai.lt

Į Lietuvą pirmojo vizito istorijoje atvyksta Japonijos premjeras Shinzo Abe, tad Lietuva tolimesnėje šalyje sulauks papildomo dėmesio. Iki šiol abiejų valstybių santykiai klojosi banguotai.

Tai yra antrasis aukšto lygio Japonijos vadovų vizitas Lietuvoje. Prieš kiek daugiau nei dešimtmetį šalyje lankėsi ir japonų imperatorius Akihito.

Per kelionę po Rytų Europą p. Abe dar aplankys kitas dvi Baltijos šalis, taip pat Serbiją, Rumuniją ir Bulgariją. Būtent pastaroji yra svarbiausia premjero maršrute, nes ji pirmąjį šių metų pusmetį pirminkauja ES Vadovų Tarybai.

Sudėtingas laikotarpis

Aurelijus Zykas, Vytauto Didžiojo universiteto Azijos studijų centro vadovas, teigia, kad Rytų ir Vidurio Europa strategiškai tampa vis svarbesniu regionu Japonijai greta tradicinių Vakarų partnerių, todėl Tokijas šioms valstybėms skiria vis daugiau dėmesio.

Pati p. Abe politologas vadina viena svarbiausių asmenybių pokario Japonijos istorijoje. Praeitę premjerai Japonijoje valdydavo trumpai, vienus ar du metus, o p. Abe valdžioje jau yra penkmetį.

Pernai spalį šalyje įvyko išankstiniai rinkimai, per kuriuos politikui pavyko dar labiau sustiprinti savo mandatą. Manoma, kad jis artimiausiu metu imsis konstitucijos pertvarkos ir įteisins šalies karines pajėgas.

„Atėjęs į valdžią beveik iš karto po Fukušimos nelaimės, jis susidūrė su daugeliu iššūkių. Tarp jų – besitęsianti ekonomikos stagnacija, kai trečią dešimtmetį realiai nebekyla Japonijos BVP. Todėl jis ėmėsi ekonomikos reformų, pavadintų abenomikos vardu, taip pat siekia kuo didesnio moterų įdarbinimo. Šiame dešimtmetyje Japonija susiduria su augančia Kinijos galia ir tuo, kas labiausiai traukia akį regione, – nuolatinė šiaurės Korėjos grėsmė. Laikas Japonijai yra labai sudėtingas“, – VŽ sakė p. Zykas.

ES ir Japonijos ekonominiai ryšiai, kaip tikimasi, artimiausiu metu turėtų intensyvėti, abiem pusėms pasirašius laisvos prekybos susitarimą. Tai yra

● Shinzo Abe, Japonijos premjeras, yra vienas svarbiausių pokario politikų, jam tenka vadovauti sudėtingu valstybės laikotarpiu.
TORU HANAI (REUTERS) / „SCANPIX“ NUOTR.

didžiausia prekybos sutartis ES istorijoje, daugiausia galimybių atverianti maisto produktų eksportui. Dažnai susitarimas dar vadinamas „Europietišku maistu už japoniškus automobilius“. Briuselis skaičiuoja, kad ES eksportas į Japoniją dėl sutarties išaugs 32,7%, Japonijos eksportas didės 23,5%.

Domisį gyvybės mokslais

Lietuvos eksportas į Japoniją pastaraisiais metais auga, 2016-aisiais jis pasiekė 130,1 mln. Eur. Tačiau, kaip pabrėžia p. Zykas, priešingai nei švietimo ar kultūros plotmėje, ekonomikos srityje didelių proveržių nėra. Sėkmės istorija galima vadinti Lietuvos lazerių eksportą, eksportuojami ir mūsų šalyje gaminami raštiniai namai, maisto pramonės gaminiai, linas ir gintaras. 2016 m. per 80% Lietuvos eksporto į Japoniją sudarė tabako gaminiai, pagaminti „Philip Morris Lietuvos“ gamykloje Klaipėdoje.

Politologo teigimu, pastaruosius penkerius metus abi pusės turėjo aktyvius ambasadorius, o Egidijaus Meilūno, šalies ambasadoriaus Tokijuje, dėka japonai susidomėjo Lietuvos gyvybės mokslais ir

šioje srityje ateityje galima tikėtis nemažos sėkmės.

Pernai vasarą baigėsi abiejų šalių derybos dėl sutarties, leidžiančios išvengti dvigubo pajamų ir kapitalo apmokestinimo.

Vis dėlto prie ekonominių abiejų pusių santykių plėtos nepridėjo naujos Visagino atominės elektrinės statybos projektas, kurio galiausiai buvo atsisakyta. Jį turėjo vykdyti Japonijos kompanija „Hitachi“.

„Šis atvejis tikrai nepagerino mūsų santykių, Japonams darant verslą, planuojant investicijas, svarbu saugumas ir patikimumas. Kai „Hitachi“ penkerius metus investavo, visas buvo beveik prieš pabaigos ir staiga žlugė, tai nepridėjo pasitikėjimo Lietuva. Iš tiesų, ši istorija nuskambėjo tarptautinėje erdvėje“, – sako VDU Azijos studijų centro vadovas. Jis teigia nesitikintis reikšmingų verslo susitarimų p. Abe vizito metu. Kartu su Japonijos premjeru į Lietuvą atvyksta ir didžiausių Japonijos kompanijų vadovai.

Dėmesys Sugiharai

Ponas Zykas tvirtina, kad viena Lietuvos problemų šioje plotmėje yra sil-

168
mln. Eur

Tiek 2016 m. siekė Lietuvos ir Japonijos prekybos apyvarta.

pnas šalies įvaizdis. Tiesa, premjero Abe vizitas, kaip ir kiekvienas jūnaus atvejis, pritrauks dėmesio Japonijoje.

Turistų iš Japonijos skaičius Lietuvoje pastaraisiais metais gana pastebimai auga. Ypač japonus domina Kaune esantis Antrojo pasaulinio karo metais išlikęs gelbėjusio diplomato Čiame Sugiharos namai. Lietuvos žinomumas šioje, kai Japonijoje 2015-aisiais pasirodė populiarus meninis filmas apie šį diplomata.

Kaip sako p. Zykas, Lietuva turi ir daugiau japonams įdomių istorijų. Visoje šalyje žinomas rašytojas Yukio Fukuzawa, kurio portretas puikuojasi ant 10.000 jenių banknoto, yra apskritai pirmasis japonas, apsilankęs Lietuvoje. Tai įvyko XIX a. viduryje. Japonus labai stebina šis faktas.

Premjero žmona Akie Abe asmeniškai domisi diplomato Sugiharos asmenybe. Praėjusiais metais ji atidžiai sekė naujienas apie diplomato namo remontą ir ne kartą išreiškė norą apsilankyti Lietuvoje. Tai yra viena prieštarsių, kodėl p. Abe Lietuvai skirs šiek tiek daugiau dėmesio nei kitoms Baltijos valstybėms – planuojama apsilankyti ir Kaune.